

ΓΡΟΥΝΤΕΣ ΞΕΣ ΔΙΔΕΣ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΩΡΑΙΑ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΑ ΕΙΡΗΝΗ

Οι γάμοι του διαδέχου. Μεγαλοπρεπείς εορτές στο Βυζάντιο. Η στέφης της μελλούσης αυτοκράτειρας. Η άσχημος κόρη των Αθηνών που ανέβηκε στο θρόνο του Βυζαντίου. Εικονολάστρια και εικονολάτρες. Ένας άγριος κι αιμακτρής άγιος. Τα δώο εικονισματα της αυτοκράτειρας. Οι ψεύτικοι έρκει της. Ο θάνατος του Κωνσταντίνου και του Λέοντες. Αντιζηλίες και μιση, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Α'.

Κατά τα τέλη του έτους 768, δολόκληρη η Κωνσταντινούπολις πανηγύριζε... Η προτένοια της άπεραντης Βυζαντινής αυτοκρατορίας γρούταζε το γάμο του διαδόχου του θρόνου Λέοντος, υιού του αυτοκράτορος Κωνσταντίνου V.

Την πρώτη Νοεμβρίου, το πρωί, ένας στολισμένος από σημασιολόγια πλοία, σπονημένο απόλασμα με πολύτιμα μεταξωτά, διεθνήθηκε προς το ανάκτορο της Ασιατικής άκτής του Βοσπόρου, γιά να παραλάβη από εκεί τη νεαρή νύμφη και να την όδηγησει στο Βυζάντιο, όπου θα έκανε, την ήμερα εκείνη, την επίσημη είσοδό της.

Έπειτα από μερικές βδομάδες, στις 18 Δεκεμβρίου, στο Ίερον Παλάτιον, μεσ' στο τραβλίνιο του Αγροσταίου, υπήρξε σε όλους τους άρχοντας και τους άρχοντες, ο αυτοκράτορας και ο υιός του έστερων της μελλοίνας αυτοκράτειρας. Καθήμενοι στους χρυσούς τους θρόνους, και έχοντας κοντά τους τον Πατριάρχη, ο Κωνσταντίνος και ο Λέων άνασχεσαν τον πάλιο που έσκέπαζε το πρόσωπο της ήψηλης νύμφης, της έφύρασαν την όμορφή της χαμόγελα πίνου άπ' το μαζού χυμού της φέστας, της έβάλαν το στέμμα στο κεφάλι και της χοίμασαν σ' αυτά τα διαμαντενά αυτοκρατορικά σκουφάρια.

Έπειτα έπήγαν όλοι στην έκκλησία του Αγίου Στεφάνου, όπου η νέα Αγροστά δέχτηκε τα συγχαρητήρια των ήψηλων άξιωμακρών της αυτοκρατορίας και κατόπιν ο αυτοκράτορας ο ίδιος την παρακάλεσε στο λαό, ο οποίος την έχαρατίσε με περίλλο ένθουσιασμό. Τέλος, η Είρηνη, συνοδευμένη από τη λαμπρή της ακολουθία των πατριών, των αρχιεργατών και των αρχόντων της τιμής, έσανατήσε στην έκκλησία του Αγίου Στεφάνου, όπου ο Πατριάρχης Νικητής διάβησε τους γάμους της με το διάδοχο Λέοντα.

Ο γέρος αυτοκράτορας Κωνσταντίνος, ο τρομερός έχθρος των εικόνων, δεν γυναιάζοταν βέβαια καθόλου, όταν διαγράφονε τη λαμπρή αυτή τελετή και έσπεξε με το στέμμα των Κισαίων τη νέα αυτή γυναίκα, ότι αυτή θα κατέστρεφε το έργο της ζωής του και θα έχαντάσανε τη δυναστεία του...

***

Η Είρηνη είχε γεννηθή στις Άθηνες και ήταν όμορφή. Είπε άγνωστο πως κατόρθωσε να γίνη σύζυγος του διαδόχου. Φαίνεται όμως ότι μεγάλο ρόλο σ' αυτό έπαιξε η έξαιρετική όμορφιά της.

Την έποχη εκείνη, η διαμάχη γιά τις εικόνες, που από σαφάνια όλοκληρών χρόνον συγγέλονζε την αυτοκρατορία, βρισκόταν στη μεγαλύτερη έντασή της. Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος V, τρομερός εικονομάχος, είχε διατάξει άγριες καταδίωξεις εναντίον των εικονολατρών. Έκατοντάδες ιερόμενοι είχαν καθαιρεθή, φυλακιστή και έξοριστή. Μόσα στην Κωνσταντινούπολι δεν ήσχηζε πια ούτε ένας μοναχός. Μα, που' όδες αυτές τις καταδίωξεις, οι λάτρεις των εικόνων ήσαν πάμπολυ, οι περισσότεροι ίσως.

Η Είρηνη ήταν γυναίκα θερηκόληπτη και προσκεκολλημένη με φανατισμό στη λατρεία των εικόνων. Μα, μόλις βρεθήκε κοντά στον τρομερό πενήτο της, δεν έτόλησε να φανερώσει τις θερηκενικές της πεποιθήσεις. Άπεναντίας τις έχρηψε έμμελώς και μάλιστα ώσιάζτηκε στον Κωνσταντίνο ότι ποτέ της δεν θα λάτρνε τις εικόνες.

Μα, που' όλη τη φαινομενική ύποπαγή της, όταν, στα 775, ο Κωνσταντίνος πέθανε να ο διάδοχος τον Λέων IV, όπó την έπαιδιά της ίσως, έμετριάσαν κάπως την καταδίωξη των εικονολατρών, η νέα αυτοκράτειρα άρχισε να δείχνεται πιο διαρητη. Έτσι πολλές άπ' τις γυναίκες της ακολουθίας της ξεθάσαν τις εικόνες που είχαν κρημμένες

στη γη και άρχισαν να τις λατρεύουν και, στο τέλος, η Είρηνη η ίδια, μοιλονότι ο σύζυγός της ήταν εικονομάχος, άναστήλωσε τις εικόνες μέσα στα ίδιατερα διαμερίματά της.

Ο αυτοκράτορας όμως δεν άρχισε να τα μάθη όπ' αυτά, και επειδή δεν ήθελε να χτηλάη άπ' εύθείας τη σύζυγό του, την όποια άγαπούσε, διατάξε και συνέλαβαν και έβασάνισαν πολλές γυναίκες της ακολουθίας της. Όταν δέ, μετά τα μέτρα αυτά, ο Λέων βρήκε μια μέρα κάποιον άπ' το μαζιλίκι της σύζυγου του, έναν έπίκονο, έβρε έξω φρενών. Τότε η Είρηνη πού, καθώς φαίνεται, ήταν πολύ εύκολη στους όρρους της, άρχισε να του όραζεται ότι δεν ήξερε ποιος τις είχε βάσει εκεί.

Όστόσο, από την ήμερα εκείνη, έφωσε την έκτακτη του σύζυγου της να έπρεσε στη δικεινεία του. Εύτηνος όμως γι' αυτήν, ο Λέων πέθανε άξαφνα βύσπ' από λίγους μήνες, αφήνοντας διάδοχο του θρόνου το γιό του Κωνσταντίνο, παιδάκι ήλικίας δέκα χρόνων. Μέχρι της ενηλικιώσεως του νεαρού αυτοκράτορος, την αντιβασιλεία την άνελαβε η μητέρα του Είρηνη...

***

Τη στιγμή που ο θάνατος του Λέοντος IV ανέβαζε την Είρηνη στην ανώτατη έξουσία, πολλές άνημαζόμενες φιλοδοξίες σνεκροκονότο διάβηγά της. Μφο' στο παλάτι σινανταόσε την ήπύκομη έχθρότητα των κοινάδων της, τον πέπτε γάμον του Κωνσταντίνου, πρηχρήσαν λαοφίλων και φιλοδόξων, από τους όποιους έπρεπε να φοβάται τα πάντα, άν να ο πατέρας τους, πριν πεθάνη, τους είχε όραήσει να μη σινονοτησουν ποτέ κατά του θρόνου. Άέσως μάλιστα μετά το θάνατο του Λέοντος IV, έδειξαν διαθέσεις να σμετερσθούν του θρόνου. Μα, μοιλονότι το κινημά τους κατεπνίγη πριν ακόμα έχρηγη και ο μεγαλείτερος άπ' αυτούς, ο Νικηφόρος, γνάμοντας τους τίτλους του, έξοοριστηκε στη Χερσόνησο, έξαιολογηόσαν να έχον μεγάλο κομμα.

Από την άλλη μεριά, όδες η άνώτερη θέσεις της Κυβερνήσεως κατείνοντο από φανατικούς εικονομαζούς. Ο πρωθυπουργός, ο αρχιστράτηγος, ο αλλαγής ήσαν παλαιοί και άφοσιωμένοι ίπρητές του αυτοκράτορος Κωνσταντίνου. Η Σύγκλητος, οι άνωτεροι υπάλληλοι των έπαρχιών ήσαν κι αυτοί εικονολάστρια, όπως και δολόκληρος σχεδόν ο κλήρος, επί κεφαλής του όποιου βρισκόταν ο Πατριάρχης Παύλος.

Με όλους αυτούς τον άνθρωπους, η Είρηνη δεν μπορούσε να έχρηση τίποτε... Έπρεπε να ζητήσει άλλου ήπστηρηξί...

Στο σημείο αυτό φαίνεται όλη η έπιτηδεύτης της γενναϊός αυτής. Άρχισε, σιγά-σιγά, να απαλλάσσει από τους άνηπαλούς, συντηόοντας άλντητα τους μεν ότα της βίας, και άπομακρύνοντας τους άλλους, με τρόπο, από τις θέσεις τις όποιες κατείχαν. Στις θέσεις τους τοποθέτησε άνθρώπους δικούς της, μεταξύ των όποιων και τον πρωθυπουργό Σταυράσιο.

Ο Σταυράσιος, έχοντας την εύνοια της Είρηνης, δεν άρχισε να γίνη παντοδύναμος και πανίσχυρος στην αυτοκρατορία. Ήταν μέγας διπλωμάτης και κατόρθωσε να σινουολογήση ειρήνη με τους Άραβες. Ήταν επίσης περίφημος στρατηγός και κατόρθωσε να καθηποτάξη τους Σλάβους, οι όποιοι είχαν έπαναστατήσει. Επί είκοσι δέ χρόνια συνεχώς συνέδεσε την ήχη του με την ήχη της αυτοκρατορίας του, έμπνευστάς την και καθοδηγώντας την πάντοτε στις πράξεις της.

Αλλάζοντας το πρόσωπικό της Κυβερνήσεως, η Είρηνη τροποποίησε συγγρόνος και την έξωτερική πολιτική της αυτοκρατορίας. Τερμάτισε τους πολέμους

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ συνέχεια καὶ τὸ τέλος τῆς ἐξιστορήσεως τοῦ Ρώσου συγγραφέως Γκούμελι. Τὸ πάθημα ἐνὸς Πολωνοῦ εὐπατρίδου. Ἐνα ἀτελείωτο ταξεῖδι μὲς ἀπὸ τῆς στέππης. Ὁ Τσάρος Νικόλαος στὴν Ὀδησό. Ἡ ἐπισπέδιση τοῦ μὲ τὸ Γεώργ. Ξενοπούλου. Ὁ ὄρκιος Μωραΐτης φουσταναλλοφόρος καὶ ἡ ἐλευθεροστομία του. Ὁ Ἄλ. Σούτσος στὴ Ρωσία.

ΣΥΝΕΧΙΖΟΥΜΕ τὴν ἐνδιαφέροντα ἐξιστορήσιν τῆς δράσεως τῶν Ἑλλήνων τῆς Ρωσίας, στὰ χρόνια τῆς Αἰσατηρίας τῆς Μεγάλῃς καὶ τοῦ Τσάρου Νικόλαου :

Τὸ πρῶτ' ἄλλης ἡμέρας, μπροστὰ στὴν ἐξέδοτα τῶν μεγαλοπρεπῶν μεγάρων τοῦ Πολωνοῦ εὐπατρίδου ποὺ διέφρονε τὰς Ρωσικὰς νίκας, στάθηκε ἕνα ἀμάξι μ' ἕναν ἀνωτέρω ἀξιοματιζὸ καὶ δύο ἰταξιοματιζοῦς τῆς Χοροφύλαξ.

Ὁ ἀξιοματιζὸς ἐπήδησε ἀπὸ τ' ἀμάξι, ἐμπήξε στὸ μέγαρο καὶ ζήτησε ἀπὸ τὸν θαλαμηπόλο τοῦ Πολωνοῦ νὰ ζήτησιν ἀμέσως τὸν κινῶ τοῦ.

Ἀντίστας ὁ Πολωνοῦ, πετάχτηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του, ντύθηκε βιαστικά, βγήκε ἔξω καὶ ρώτησε τὸ Ρώσο ἀξιοματιζὸ :

— Τί συμβαίνει, κύριε ; Γιατί ἡ προίχι' αὐτῆ ἐπίσκεψι ;

Μὲ τὸνο ἑλαφρῶς φρονετίας, ὁ ἀξιοματιζὸς τὸν προσάλασε ἀπὸ κατέρι ἀμέσως καὶ νὰ πῆρῃ θεοὶ στὸ ἀμάξι, γιὰ νὰ πάει, κατὰ διαταγὴ τοῦ Μεγάλου Δουκῶς, ἕναν πολὺ ὀφείλω γιὰ ἄρκετα μισρονο περιόδια.

Ἡ διαταγὴ ἦταν ἐπείγουσα καὶ ὁ Πολωνοῦς ἀριστοκράτης, κατὰλογος ἀπὸ τὴν ταχὴν του, ἀναγκάστηκε νὰ ἐπισκεθῆ ἀμέσως καὶ νὰ καθίρῃ ἀνάμεσα στουὺς δύο χοροφύλακας, στὸ ἀμάξι, τὸ ὅποιο ἀνεχώρησε μὲ ὅλη τὴν ταχύτητα τῶν αἰθῶν ποὺ τὸ ἔφευγαν...

Ὁ δὺο συνοδοὶ χοροφύλακες, ἐπιτελοῦντες ἀσπίρη διαταγὴ τοῦ Μεγάλου Δουκῶς Κωνσταντίνου, ἐφρόνταν μὲ μεγάλη σεβασμὸ στὸν ταξιδιόφι, ἕμεναν ὅμως ἄριστοι σὰν φράκα στὶς ἐρωτήσεις του, καὶ οἷτε ὅς κανέναν ἄλλον ἐπέτρειαν νὰ τὸν πλησιάσῃ στοὺς σταθμοὺς.

Ἐταὶ ὁ Πολωνοῦς διέσχισε μὲ καταπληκτικὴ ταχύτητα μεγάλας ἐκτάσεις κί' ἀπέφρανε ἔφημες στέππες, γιὰ πολλα μερόνυχτα, χωρὶς νὰ ἔξῃ ποὺ τὸν πληγάνουν. Ἡ ἀγωνία του ὅμως μεγάλωνε διαρκῶς, γιατί φαταζότανε ταχυτὴ τὴν τῆχ του...

Ἐπὶ τέλους, τὸ πρῶτ' ἡμερῆς τετάρτης ἡμέρας, τὸ ἀμάξι μπήξε σὲ μιά παραθαλάσσια πόλι, καὶ στάθηκε μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ Φρουρογείου.

Ὁ Φρούραρχος, μόλις ἔλαβε γνῶσιν τῆς διαταγῆς καὶ τὸν ὀδηγητὸν τοῦ Μεγάλου Δουκῶς, ἐδέχτηκε ἀμέσως μὲ πολλές τιμὲς τὸν Πολωνοῦ εὐπατρίδη, τὸν ἐφιλοξένησε μεγαλοπρεπῶς, τοῦ ἐπροσέφερε (κατὰ τὴν τότε Ρωσικὴ συνήθεια) ἕνα πλοικεῖο τὸ φάσμα, καὶ μετὰ τὸ μεσημέρι, τὸν ἔβαλε πάνω σ' ἕνα ἄνοιχτο πολιτελεῖς ἀμάξι καὶ τὸν ἐγύρωσε σὲ ὅλη τὴν πόλι, δείχνοντάς του τ' ἀξιοθέατα καὶ λέγοντάς κάθε φορὰ :

ποὺ κρατοῦσαν ἀνάστατη τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἐπεδίωξε, στὴ Δύσι, νὰ ἔλθῃ σὲ μιά προσέγγισι μὲ τὸν Πάπα καὶ τὸν Καρολίωμνο. Ἐπίσης, σὸ ζήτημα τὸν εἰκόμων, ποὺ εἶχε χορηγίσι τὸ Βιζάντιον σὲ δύο ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα, ἐπροστάτησε ἑξαετηρικὰ τὰ παλαιὰ ἔθιμα τῆς χριστιανισμῆς.

Ὅι ἐνοβέεις ἄνθρωποι — γράφει ἕνας σύγχρονος χρονικογράφος — ἄρχισαν νὰ μιλοῦν ἐλεύθερα καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ κηρύσσεται ἀνεμπόδιστα. Ἐκεῖνοι ποὺ ζήτησαν τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς τους, μποροῦσαν χωρὶς δυσκολία ν' ἀποτραπητοῦν ἀπὸ τὸν κόμο καὶ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἔμπατο παντοῦ. Τὰ μοναχικὰ ξανάβησαν καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐδοξάζετο σὲ ὅλη τὴν αυτοκρατορία... ».

Ἐταὶ οἱ μοναχοὶ ἔφραναν πάλι τὴν ἐμφάνισι τους στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ ἡ πύλες τῶν μοναστηριῶν ἄνοιξαν πάλι. Ἡ αυτοκράτειρα κατέβαλε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἔφημει ποὺ εἶχε κάνει στὶς ἐκκλησίας τὸ προηγουμένο καθεστῶς. Ἐναπαύη με μεγάλη πομπὴ στὴν Ἁγία Σοφία τὸ πολέμιον στέμμα ποὺ εἶχε ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτὴ ὁ Λεων IV. Ἐπίσης ξανάβαλε ἐπισημοσὶ στὴ λάρνακα τους τὰ ἱερὰ λείψανα τῆς Ἁγίας Εὐφραμῆς, τὰ ὅποια ὁ Κωνσταντίνος V εἶχε ρίξει στὴ θάλασσα καὶ τὰ ὅποια ὅς ἐν θαυμασῶν εἶχαν διασωθῆ.

Ἐταὶ, ὀλοὶ ὁ δημοκόλητοι Βυζαντινοί, γοητευμένοι ἀπὸ τὰ θεῶρεστα αὐτὰ ἔργα τῆς Εἰρήνης, χαριτοῦσαν ὡς ἕνα θαῦμα ἀνέλπιστο τὴν ἄνοδο σὸν θρόνο μιάς ἐνοβέουσι αυτοκρατορίας καὶ ἐναχριστοῦσαν τὸ Θεοῦ, ὅς ὅποιοι μὲ τὸ χερί μιάς χήρας γυναικῶς καὶ ἐνὸς παιδιοῦ ὀφρανοῦ εἶχε συντηρῆ τὴν ἀσέβεια καὶ εἶχε τεμαχίσει τὴ δουλεία τῆς ἐκκλησίας.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια.

— Ἴδοῦ, αὐτὴ εἶνε ἡ Βάρνα, κύριε !... Καθὼς βλέπετε, ὀλοζήρη ἡ πόλις καὶ τὸ φρούριον κατέγονται ἀπὸ τοὺς Ρώσους καὶ ἡ Ρωσικὴ σημαία κηρατίζει παντοῦ !...

Τὸ βράδι, ὁ Φρούραρχος παρεβῆ, πρὸς τὴν τὸν φίλοξενωμένον του, πλοικεῖο γειμα, καὶ τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸν ἐξάστειλε, μὲ τὸν ἴδιον τρόπο κί' ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμο, στὴ Βαρσοβία, ὅπου αἱ χοροφύλακες τὸν ἄρκεσαν ἐλεύθερο νὰ πάει στὸ μέγαρό του.

Στὴ Βαρσοβία, ὁ ἀξιοματιζὸς περιηγήθη, ἔπειτα ἀπὸ τὸ τρομερὸ αὐτὸ ἠναγιστὸ ταξεῖδι, ἕμενε κλεισμένος πολλὲς ἡμέρες στὸ σπίτι του, γιὰ ν' ἀναπαύῃ καὶ νὰ συνέλθῃ ἀπὸ τὸν τρομο του.

Ὅταν, ἐπὶ τέλους, γράμμη πάλι στὴν κοινοβία, ἐξέφρατε ἀδωρομῆτος παντοῦ ὅτι ὄχι μόνον τὴ Βάρνα, ἀλλὰ καὶ τὴν Ἀδριανούπολι καὶ αὐτὴ ἀκόμη τὴν Κωνσταντινούπολι κατέχει ὁ Ρωσικὸς στρατός. Ἡ πρωτόστιος τιμορία ποὺ τὸν εἶχε ἐβάλλει ὁ Μέγας Αὐτῆ Κωνσταντίνος ἦταν ἀσπληρη, ἀλλὰ ἔξῃνη καὶ ἀνετέλειχη.

Ὁ Ρώσος συγγραφέης Γκοῦμελις ἀναφέρει καὶ ἄλλων σημαίνοντα Ἑλληνα τῆς Τουρκίας ἐκείνης ἐποχῆς, τὸ Γεώργιο Ξενοπούλου, Πελοποννησίον τὴν καταγωγή.

Κάποτε ποὺ ὁ Λοσιφίλης αὐτοκράτορος Νικόλαος πέρασε ἀπὸ τὴν Ὀδησό κί' ἕμενε ἐκεῖ λίγες ἡμέρες, ὁ Ἑλληὴν αὐτοῦ πήγε καὶ στάθηκε μὲ τὸ πλῆθος μπροστὰ τὸν προσωρινὸ ἀνάτορο του, περιμένοντάς νὰ δῇ τὸν Τσάρο.

Ὁ Γεώργιος Ξενοπούλου ἦταν ὀμοιωτικός ἀνδρικός τύπος καὶ φροῦσε πλοικεῖο ἔθνωμα, χιονιστὴ φουστανέλι, γυροκόντηρη φουφίλη, φέσι κλπ. Ὅταν πέρασε ὁ ἀνατοματιζὸς, ὁ Ξενοπούλος ἐφώνασε Ἑλληνοῦ :

— Ζήτω ὁ μέγας Τσάρος ! Ζήτω ἡ αἰδοῦδος Ρωσία !...

Ὁ Νικόλαος τὸν ἐπροσέξε ἀμέσως, ἔπειτα τὸν ἰτασπίτη του καὶ τὸν ἐκάλεσε στὸ παλάτι. Ἡ γραφικὴ ἐμφάνισι τοῦ Ἑλληνοῦ ἔφρανε ἐντύπισι σὲ ὄλους. — Μὲ βλέμματα θαυμασμοῦ — γράφει ὁ Γκοῦμελις — ὁ αὐτοκράτορας καὶ ἡ ἀκολουθία τὸν παρετήρηον τὸ ἀνδρικό κάλλος καὶ τὴ μεγαλοπρεπὴ ἀφέλεια τοῦ Ἑλληνοῦ ἐκείνου !...

Στὴν αὐτοκρατορικὴ ἀκολουθία ἐτήρησαν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ καὶ δύο Ἕλληνας, ὁ Α. Στούρζας καὶ ὁ Α. Νέγγος. Ὁ αὐτοκράτορος τοὺς ἐχορηγοῦσε ὡς διεφρανεῖς καὶ ἀπῆλθον στὸν Ξενοπούλου διάφορες ἐρωτήσεις. Ἐμαθε ἔτσι ὅτι ὁ Ξενοπούλος εἶνε φτωχός, ὅτι ἡ χρυσασπῆκτη φουφίλη ποὺ φοροῦσε ἔμενε τὸν παπποῦ του τοῦ συχορμεμένου καὶ ὅτι τὸρα εἶχε ρθῆ ἀπὸ τὸ Μωραῖ κί' ἀνταγίον τὸν ἀδελφὸ του ποὺ εἶχε κληρεῖν στὴν Ὀδησό.

Ὁ Τσάρος εἶπε τότε νὰ τὸν ρωτήσουν ἂν θέλῃ νὰ πάει στὴν Πετροῦπολι «νὰ τὸν κἀνῃ ἄνθρωπος».

Στὴν ἐρώτησι αὐτὴ ὁ περιφρανος Μωραΐτης ἀπάντησε :

— Ἀι τί, μὴ δὰ εἶμι τώρα ἐγὼ γιάδαρος ;

Ὁ Στούρζας καὶ ὁ Νέγγος βοήθησαν σὲ δικαιοῦ θεοὶ καὶ ἐδίταξαν νὰ μεταφρανοῦν στὸν αὐτοκράτορα τὴν τομῆρη αὐτῆ Μωραΐτικῆ ἀπάντησι. Ἄλλ' ὁ αὐτοκράτορος Νικόλαος ἀντελήρηθη ὅτι κατὰ συνέβηεναι καὶ ἀπήτησε νὰ τοῦ διεφρανεῖσιν κατὰ γράμμα τὴν ἀπάντησι τοῦ Ἑλληνοῦ.

Μόλις ἄκουσε τὸ εἶχε πῆ ὁ Ξενοπούλος, ἐγέλασε καὶ διέταξε νὰ τοῦ πουν ὅτι δὲν εἶχε σκεφθῆ νὰ τὸν προσβάλλῃ καὶ λιπεῖται πολὺ γιατί παρεξήγησε τὴν ἐρώτησι του.

Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι ὁ Ξενοπούλος ἀκολούθησε στὴν Πετροῦπολι τὴν αὐτοκρατορικὴ συνοδία καί, προστατεμένον ἀπὸ τὸν Τσάρο, κατετάχθη ὡς ἰταξιοματιζὸς στὴν αὐτοκρατορικὴ φρουρά, ὅπου ἐθαυμάζετο στὶς τελετὲς γιὰ τὸ παροστῆμά του.

Ἄλλὰ ὁ δυστυχημένος Μωραΐτης δὲν μπόρεσε ν' ἀνθῆξει περισσότερο ἀπὸ δύο χρόνια στὶς πολλὰς καὶ διάφορες ἀπαιτήσεις τῆς ἰταξιοματίας καὶ πρὸ πάντων τὸν φερόβη κροῦ τοῦ Ρωσικοῦ κλίματος καὶ πῆθανε φθισικός.

***
• Ἄλλος Ἑλληὴν ποὺ ἐνεργετήρη ἀπὸ τὴν Τουρκίαν εἶχε ἦταν καὶ ὁ ποιητῆς Ἀλέξανδρος Σούτσος. Ἄλλὰ κί' αὐτὸς δὲν μπόρεσε ν' ἀνθῆξει στὰ χρόνια τῆς Πετροῦπόλεως κί' ἔφηγε. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς διαμονῆς του στὴ Ρωσικὴ πρωτεύουσα ἐγραψε τὸ ἀδόλοθο ποίημα σὲ λέξιμα Ἑλληνοῦ τῆς Πετροῦπόλεως :
• Ὁ ἐνάμημος γεμῶν σου, ὀθνη σκυβαρῆ τῆς Νέβας, Μοῦ ἐκράτησε τὸ αἶμα παγωμένον εἰς τὰς ἀθέλας... Καὶ τοῦ φλογεροῦ σου θέρους τὰς ὑπερτίνας ἡμέρας Ἑλληνοῦς αὐτοῦδελφους ἀπατήρασε τὸ ἐπέρας Εἰς τὰς ἄμμους σου ἀνθούσας — Ὡ, ἐφάνασα, τί κρίμα ! Νὰ μοραῖνται ταιούτα ρόδα εἰς ταιούτον κλίμα !

